

Pasca v nadobúdaní DPL „družstevnou s.r.o.“ (I.)

Často počúvam od farmárov, že tan náš paragraf je pokrútený, nepochopiteľný a takí sú aj všetci právnici, ktorým nie je rozumieť a keď sa ich človek niečo opýta, tak aby si najali ďalšieho právnika, ktorý im vysvetlí to, o čom vlastne hovoril ten prvý.

Pokúsím sa dnes trochu trúfalo túto farmársku všeobecnú mienku napraviť a ako zástupca fiškálskej obce sa zrozumiteľne prihorovím k Vám obci farmárskej na dosť zložitú tému všeobecne používaných s.r.o., ktoré si zakladajú družstvá na nákup vlastných družstevných podielnických listov (DPL).

V úvode si najprv popíšeme stav, ktorý budeme považovať za typický a v ktorom sa bezpochyby nájde veľa predstaviteľov slovenských poľnohospodárskych družstiev. Teda rovno k veci: družstvo si založí spoločnosť s ručením obmedzeným a má na danej s.r.o. obchodný podiel zvyčajne v rozsahu sto percent. Ach prepáčte. Inak: je jej stopercentným vlastníkom. Konateľom takejto s.r.o. je najčastejšie predseda samotného družstva alebo osoby z predstavenstva družstva. Oblúbené sú z nejakého dôvodu aj ekonómky družstva. Asi predseda vie prečo.

Jediným cieľom vzniku

Daniel J. Kratky, právny expert KRATKY GLOBAL: LawFarm.

danej s.r.o. je nákup DPL toho družstva, ktoré je zároveň spoločníkom danej s.r.o. Peniaze na nákup DPL poskytuje s.r.o. samotné družstvo a to ako pôžičku či úver, alebo aj ako vklad do základného imania „svojej“ s.r.o. No predpokladám, že ste sa mnohí z Vás v tomto našli a pýtate sa, čo je s danou s.r.o. teda nie s kostolným poriadkom.

S.r.o. ktorú založíte spôsobom vyššie uvedeným právo označuje za osobu ovládanú. Logicky družstvo, ktorú s.r.o. založilo ju ovláda fakticky aj právne a preto sa označuje ako osoba ovládajúca. To, že s.r.o. je zároveň členom družstva, teda že ovládaná osoba,

je členom ovládajúcej osoby (družstva), je len taká čerešnička na torte, ktorou sa ale pre nedostatok priestoru nebudeme zaoberať. Aj keby to ozaj stálo za to! Škoda.

Aj pre s.r.o. a pre družstvo ako ovládajúcu osobu platí povinnosť zostaviť účtovnú závierku v súlade so zákonom o účtovníctve, ktorá vo všetkých významných súvislostiach poskytuje pravdivý a verný obraz finančnej situácie a výsledku hospodárenia.

Za predpokladu, že DPL vydané družstvom, nadobudne samotné družstvo ako ich emitent (ospravedlňujem sa za tento právny termín ale nemám iný) DPL

zaniknú priamo zo zákona, napriek tomu, že veľa družstiev o takto získaných DPL účtuje ako o svojom majetku. Samozrejme nesprávne a porušujú tým tú povinnosť, ktorú som uviedol v súvislosti so zákonom o účtovníctve vyššie. Proste skresľujú svoj obchodný majetok o aktíva, ktoré de iure a de facto nejestvujú. Tento aspekt je ešte síce trochu rozsiahlejší, ale zatiaľ sa uspokojme s týmto záverom.

Na družstvo sa primerane používa úprava všeobecných ustanovení o obchodných spoločnostiach teda napríklad s.r.o. či a.s. A práve pri akciovej spoločnosti je venovaná značná pozornosť situácii, kedy a.s. nadobúda vlastné akcie obdobne ako keď družstvo nadobúda vlastné DPL.

Ak by aj v prípade a.s. platilo, že akcie nadobudnuté samotnou a.s., bez ďalšieho zaniknú, ako v prípade DPL nadobudnutých družstvom ako emitentom, zákonodarcom by v súvislosti s úpravou a.s. odpadlo kopec roboty a právnikom veľa paragrafov na čítanie. Žiaľ, alebo snáď našťastie akcie v majetku emitujúcej a.s. nezanikajú tak ako DPL v majetku družstva. Rozsiahla právna úprava je tak potrebná napríklad kvôli tomu, aby v a.s. bola zachovaná zásada reálneho vytvárania a zachovania zá-

kladného imania, alebo aby sa zabránilo možnému zneužívaniu postavenia členov predstavenstva akciovej spoločnosti, ktorí by bez potrebnej zákonnej úpravy de facto ovládali a.s. a boli by napríklad neodvolateľní. To, že a.s. by cez vlastné akcie vlastnila samú seba ani radšej nespomínam. A už vôbec nechcem písať o úprave, ktorá zakazuje a.s. poskytovať pôžičky, či úvery iným osobám na kúpu vlastných akcií, alebo o tom, že ak aj a.s. alebo jej dcérska spoločnosť (ovládaná osoba) má v majetku vlastné akcie, nepriznávajú sa na takého akcie hlasovacie práva.

No ale prečo som sa rozpisal o a.s., keď sme na stránkach Roľníckych novín a väčšina fariem sú družstvá? Pretože všetko to, čo som popísal v súvislosti s a.s. priamo súvisí s družstvami. Zdvihnite len zrak o pár stĺpcov vyššie, kde popisujem typickú situáciu so založením „družstevnej s.r.o.“

V družstvách bez rozpakov s.r.o, ktorá je ovládaná osoba družstvom, nadobúda DPL ovládajúcej osoby, teda samotného družstva, pričom družstvo poskytuje na takýto nákup peniaze. Konanie predstavenstva družstva a štatutárneho orgánu s.r.o. bez pochyb právo označuje ako tzv. konanie v zhode a vyvodzuje z toho závažné právne dôsledky. Bodaj by

aj nie, keď v našom prípade sa dostaví na členskú schôdzu družstva, ako ovládajúcej osoby, konateľ „družstevnej s.r.o.“ a za peniaze družstva nakúpenými DPL sa zaprezentuje s najvyšším počtom hlasov. Ako hlasuje si môžete domyslieť sami.

Na záver tejto prvej časti ešte jedna krátka poznámka o niečom čo súvisí s absolútnou neplatnosťou právnych úkonov. Ak zákonodarca v prípade družstiev neupravil všetky tie okolnosti a situácie súvisiace s nákupom vlastných DPL mal na to pádny dôvod, ktorým je zánik DPL. Proste nie je potrebné regulovať niečo, čo zo zákona zaniká. Ak však predstaviteľia družstva vo svojom právnom bezvedomí (ktoré síce oslobodzuje ale nevyvíňuje) navodia vznikom „družstevnej s.r.o.“ situáciu, ktorou obidu účel sledovaný zákonom, teda zánik DPL, potom musia rátať so závažnými právnymi dôsledkami, o ktorých pojednáme v druhej časti tohto príspevku. Až potom budete môcť zhodnotiť, či som sa k Vám ozaj prihovril zrozumiteľne, tak ako som sa zastrájal v úvode článku. Zatiaľ Vám za trpezlivosť patrí podakovanie, aj keď niektorí z Vás teraz škrípate zubami.

DANIEL J. KRATKY
právny expert

KRATKY GLOBAL: LawFarm, s.r.o.